

WEEKEND



© SISKA VANDECASTEELE

‘Het cliché van de dorpsgek met meerdere persoonlijkheden leeft nog heel erg’

In ‘Being Britney’ kruipt Colette Goossens in de huid van iemand die zich in een acute psychose Britney Spears waant. ‘Wie zorgt er eigenlijk voor deze vrouw die helemaal het noorden kwijt lijkt?’

NINA DILLEN

Een vrouw die denkt dat ze Britney Spears is. Het is een makkelijk uitgangspunt om de spot mee te drijven. Bij de naam Spears is hoongelach nooit ver weg. Van dronken rijden tot haar hoofd kaalscheren of paparazzi aanvallen, de tabloids smullen ervan als ze weer een sensationele kop aan de gevallen Amerikaanse popster kunnen wijden. Maar ‘Being Britney’, de solovoorstelling van theatermaakster Colette Goossens die op Theater aan Zee in première gaat, is allesbehalve spottend of ironiserend bedoeld. ‘Het wordt een donkere voorstelling’, zegt Goossens, die in de huid kruipt van de vrouw die met een acute psychose kampt. ‘Het speelt zich af in een badkamer, een plek die meestal als een veilige cocon wordt beschouwd. Maar gaandeweg voelt die ruimte steeds akeliger en beklemmender. In een poging de controle te behouden klampt ze zich vast aan kleine rituelen, maar ze verliest steeds meer haar grip op de realiteit. Als publiek ben je op een voyeuristische manier getuige van die worsteling.’ Goossens, in wiens geboortjaar 1999 Spears’ eerste singles ‘... Baby One More Time’ en ‘Crazy’ de hitlijsten veroverden, is al langer gefascineerd door de popster. ‘Niet zozeer door haar muziek, maar door de mens die achter de mythe schuilt’, preciseert ze. ‘Haar tragische levensverhaal

zou zo uit de Griekse mythologie kunnen komen, met een vechtscheiding, een post-natale depressie, haar vader die 13 jaar haar leven controleerde, de angst om het hoede-recht over haar kinderen te verliezen.’

Het creatieproces was zo leerzaam en helend dat het stuk zelf bijna bijzaak wordt.

Colette Goossens Theatermaakster

‘Sinds die curatele van haar vader voorbij is, post ze filmpjes waarin ze dansjes doet of een nieuwe zwangerschap dan wel een verhuizing naar Mexico aankondigt, wat achteraf dan niet waar blijkt. Er spreekt zo’n grote tristesse en eenzaamheid uit. In die mate dat ik me afvraag: zijn die video’s voor onze ogen bestemd of zijn ze een noodkreet? Wie zorgt er eigenlijk voor die vrouw die helemaal het noorden kwijt lijkt?’

Filosofisch congres In de manier waarop Spears wordt bespot en haar kwetsbaarheid niet serieus wordt genomen, zag Goossens een parallel met mensen die psychosegevoelig zijn. ‘Velen hebben een idee over psychose

- overgenomen uit boeken of films - dat een heel beperkt en stigmatiserend beeld schetst. Het cliché van de dorpsgek met meerdere persoonlijkheden leeft nog heel erg, terwijl liefst een op de tien mensen psychosegevoelig is. Dat uit zich in vaak weinig choquerende symptomen, zoals angsten, hypersensitiviteit, af en toe stemmen horen of waanbeelden.’ Ook de vermeende irrationaliteit van een psychose is een hardnekkig vooroordeel, vervolgt Goossens, die voor deze voorstelling diep in de vakliteratuur dook. ‘De meeste psychosegevoelige mensen zijn net heel intelligent. Ze stellen zich diepgaande existentiële vragen, maar gaan daar vervolgens te extreem in doordenken. In zijn boek ‘Filosofie van de waanzin’ vergelijkt de auteur Wouter Kusters de cafetaria van een psychiatrisch centrum niet zomaar met een filosofisch congres.’ Het is geen toeval dat het topic Goossens zo beroert. Niet alleen worstelt ze zelf met angsten, ze verloor in 2015 haar toen 23-jarige broer Camille, die met waanbeelden kampte. ‘Een enorme eyeopener was een gesprek met zijn psycholoog na zijn dood. Hij vertelde me dat hij waarschijnlijk niet uit het leven was gestapt omdat hij levensmoe was, maar vanuit een waan waarin hij dacht dat hij onsterfelijk was. Hij geloofde dat er ergens nog een andere dimensie was. Ik merk dat ik als tegenreactie - en uit zelfbescherming - net heel hard probeer te geloven dat er helemaal niets is na de dood. Al maakt me dat tegelijk heel verdrietig.’

In haar afstudeervoorstelling aan het KASK, ‘Mijn broer: The Walrus’ (2021), vertaalde ze die persoonlijke ervaringen eerder al naar een aangrijpende, poëtische vertelling over rouw en verlies. Voor ‘Under the Influence’, dat voor het TheaterFestival 2025 werd geselecteerd, dook ze in de dynamiek van een langdurige relatie. ‘Being Britney’ is haar derde en ‘urgentste voorstelling tot nu toe’.

Blijkbaar vinden we het als maatschappij makkelijker om te accepteren dat iemand dood is dan dat die persoon een psychische crisis doormaakt.

Colette Goossens

‘Ik zat tijdens de researchfase in residentie bij Kaos, een kunstorganisatie die samenwerkt met patiënten van het psychiatrisch centrum in Elsene. Het was zo ontroerend om te zien wat kunst als expressievorm kan betekenen voor mensen van wie de gewone taal is verbrokkeld.

Door met hen te spreken voelde ik een enorme noodzaak om deze voorstelling te maken. Het creatieproces was zo leerzaam en helend dat het stuk zelf bijna bijzaak wordt.’

Ondraaglijke spanning Anders dan bij eerdere voorstellingen ligt Goossens veel minder wakker van hoe een criticus of de theaterwereld de voorstelling zal beoordelen. ‘Het succes hangt voor mij veel minder af van hoe het artistiek wordt onthaald, maar des te meer van de vraag of het een gesprek kan openen over psychische kwetsbaarheid. Ik maak me eerder zorgen over reacties van ervaringsdeskundigen of van zorgprofessionals uit de psychosezorg. Ik zou het veel erger vinden als zij oordelen dat het beeld dat ik van psychose schets niet klopt.’

Meer empathie voor wie het psychisch moeilijk heeft, is een mooier surplus dan een luid applaus, vindt Goossens. ‘Dat klinkt wollig. Maar tegelijk vind ik het triest dat menselijkheid en empathie in onze samenleving als wollig worden bestempeld. Het is makkelijk om problemen te negeren of ervan weg te kijken, zolang ze niet te dichtbij komen. Ook de complottheorieën rond Britney Spears zijn daar een voorbeeld van. Sommigen zijn ervan overtuigd dat ze overleden is en we nu naar een gekloonde versie van haar kijken. Blijkbaar vinden we het als maatschappij makkelijker om te accepteren dat iemand dood is, dan dat die persoon een psychische crisis doormaakt.’

Als toeschouwer kan je tijdens haar voorstelling niet weggijken, tenzij door - nogal drastisch - de zaal te verlaten. ‘Ik probeer een soort sluimerende, ondraaglijke spanning te installeren. Je kijkt de hele tijd naar iemand die het moeilijk heeft en niet wordt geholpen, waarbij je idealiter ook passages begrijpt of herkent. Wie kampt nooit eens met angsten of met het idee achtervolgd te worden? Het grote verschil is dat de toeschouwer na een kleine anderhalf uur die beklemmende wereld kan verlaten, en zij daarin blijft zitten. Ik hoop dat het mensen aan het denken zet.’

‘Being Britney’ gaat op 29 juli in première op Theater aan Zee, maar er is een wachtlijst. Vanaf het najaar toert de voorstelling langs de culturele centra, met in de Week van de Geestelijke Gezondheidszorg voor- of nabesprekingen door PsychoseNet.

Wie met donkere gedachten kampt of vragen heeft over zelfdoding, kan terecht bij de Zelfmoordlijn op 1813 of zelfmoord1813.be.